

Obsah

ÚVOD 9

1 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU	15
1.1 Spisovnost a školní jazyková výchova	15
1.2 Ideál a skutečnost	20
1.3 Cíle výzkumu	22
1.4 Obecná charakteristika výzkumu	23
1.5 Charakteristika vzorku	24
1.6 Metoda práce	28
1.7 Hypotézy	31
1.8 Terminologická poznámka	32
2 SPISOVNOST A ŠKOLA	34
2.1 Pražský lingvistický kroužek	35
2.2 Předúnorové období – O vyučování slohu a Obecná didaktika mateřského jazyka	41
2.3 Léta padesátá – ideál „všelidové spisovnosti“	44
2.4 Léta šedesátá – doba diskusí a doba emancipace didaktiky mateřského jazyka	47
2.5 Léta sedmdesátá – komunikačně-pragmatický obrat	51
2.6 Léta osmdesátá – příklon ke komunikačnímu pojetí výuky češtiny	56
2.7 Léta devadesátá – diskuse o dalším směřování školní jazykové výchovy	60
2.8 Léta 2001–2010 – kurikulární reforma	69
2.9 Období 2011–2016 – divergence ve výzkumu a perspektivní pojetí spisovnosti	75
2.10 Shrnutí	79
3 VÝUKA SPISOVNÉ ČEŠTINY JAKO JAZYKOVĚDNÝ A DIDAKTICKÝ PROBLÉM	85
3.1 Pojem spisovnost	86
3.2 Česká jazyková situace	89

3.3 Vztah mezi komunikační situací a kódem	95
3.4 Vymahatelnost kodifikace	97
3.5 Normy chování	99
3.6 Psaná čeština	102
3.7 Učitelé českého jazyka a učitelé ostatních předmětů	107
3.8 Střední a starší školní věk	112
3.9 Shrnutí	115
4 VÝZKUM JAZYKA DĚTÍ A MLÁDEŽE – HISTORIE A SOUČASNOST	118
4.1 Počáteční období – vývoj dětské řeči	118
4.2 Počátky a vývoj terénního výzkumu mluvy dětí a mládeže – 60. až 80. léta	121
4.3 Výzkumy uplatňující komunikační hledisko (80. léta)	126
4.4 Po roce 1989 – nové možnosti i nové komplikace	127
4.5 Perspektivní linie výzkumu	130
4.6 Shrnutí	133
5 EMPIRICKÁ DATA – ANALÝZA SLEDOVANÝCH JEVŮ	134
5.1 Protetické v- (jev 1)	136
5.1.2 Výsledky	139
5.2 Změna ý > ej (jev 2a, 2b)	140
5.3 Změna é > í (jev 3a, 3b)	143
5.3.2 Výsledky	145
5.4 Instrumentál plurálu: tvary <i>s kamarádama</i> a <i>s nima</i> (jev 4a, 4b)	146
5.4.1 Úvod	146
5.4.2 Výsledky	151
5.5 Plurálová shoda adjektiv a participií rodu mužského životného a středního v nominativu plurálu: tvary <i>kamarádi jsou chytrý</i> a <i>auta stály</i> (jev 5, 6)	154
5.6 Tvar 3. os. pl. ind. prez. akt. sloves 4. přítomné třídy vzoru sází: <i>oni sháněj</i> (jev 7a)	160

5.6.2 Výsledky	163
5.6.3 Shrnutí	164
5.7 Tvar 3. os. pl. ind. prez. akt. sloves 5. přítomné třídy: <i>oni se staraj</i> (jev 7b)	166
5.7.1 Úvod	166
5.7.2 Výsledky	167
5.7.3 Shrnutí	168
5.8 Tvar <i>bysme</i> (jev 8)	169
5.8.1 Úvod	169
5.8.2 Výsledky	172
5.8.3 Shrnutí	175
5.9 Celkové hodnocení nespisovných jevů (1–8)	176
5.9.1 Pražský vzorek	176
5.9.2 Ostravský vzorek	180
5.10 Konkurence spisovných variant (jevy 9a, 9b, 10)	182
5.10.1 Tvary <i>já hraju</i> a <i>oni hrajou</i> (jev 9a, 9b)	183
5.10.2 Tvar <i>my jedem</i> (jev 10)	192
5.10.4 Celkové hodnocení spisovných jevů (9a, 9b, 10)	196
5.11. Závěrečné hodnocení	198
5.11.1 Ověření hypotézy 1	199
5.11.2 Ověření hypotézy 2	200
5.11.3 Ověření hypotézy 3	201
5.11.4 Ověření hypotézy 4	202
6 ZÁVĚR	206
Summary	213
Literatura	217
Jmenný rejstřík	241
Věcný rejstřík	244